

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ. 2 јуна.

У француском је сенату одговорио г. Ханато, министар иностранијех дјела, на интерпелације односно спољне политике, врло значајном бесједом. Особито је била оштра интерпелација односно учешћа на килској свечаности. Сенатор Де-Ланг-Бомануар рекао је, да у Килу француско бродовље није на своме мјесту. „Ми жртвујемо речу-бликански понос, а Елсас жуди знати, да ли је наша политика у Килу, политика заборавља?“ Г. Ханато је одговорио, односно саучешћа у јапанско-китајско питање, да је интерес Француске, као сусјетке Китаја, захтијевао, да последице рата сунествовање и независност Китаја остану недотакнуте, јер у противном случају дошло би се до распада небесне царевине, што би било опасно и за француске колоније. Као што је Француска тако је и Русија сусјетка Китаја, њени интереси су захтијевали да континенталне китајске границе остану недотакнуте. Како у овом случају, тако и у разнијем другијем питањима интереси Русије и Француске истовјетни су не само по природи ствари, него и услед утврђе-нијех односа између двију држава. Њемачка такођер је пашла, да су њени интереси слични интересима Француске и Русије, и за то се је ъемачка дипломатија придружила дипломатији двију држава, а такођер и шпанска. У исто доба, Русија, Француска и Инглеска, споразумно траже да у Цариграду у договору с Портом ријеше јерменско питање. Које то може бити противно, што ове три државе поступају једнодушно у корист мира? У појединачном случајевима државе могу заједнички тражити, да се мирно рјеше међународна питања, не губећи из вида специјалне интересе сопствене националне политике. Друге се политике Француска не може држати, ако се неће одрећи своје улоге, што је иде у рјешавању свјетских задатака. Што се тиче Килске свечаности, на акт међународне удворности, управљен свијем поморским државама, Француска је одговорила актом међународне удворности. Другога значаја не може имати учешће Француске на Килској свечаности. Правца Француске међународне политике тијем се не мијења. Она остаје иста, као што је до сада била.

Петроградско „Н. Времја“ вели, да је г. Ханато овом бесједом показао, да се међународни односи Француске налазе у рукама државника, који далеко надмаша по својој даровитости, дипломатском такту и далеком погледу све своје претходнике, и да је Француска република нашла себи министра иностранијех дјела, што јој могу завидити многе владе западне Јевропе. Г. Ханато — вели петроградски лист — надмаша свом главом не само инглеског министра иностранијех дјела лорда Кимберлеја и његовог помоћника Греја, него скоро и све да наше руководитеље међународне политике западне Јевропе. У њему има трећа република министра иностранијех дјела првог реда, ком се она може без страха повјерити. Искрено чисти-тамо нашим пријатељима Французима...

Тако се озвљу из руске престо-нице Француској.

У инглеском парламенту из опозиције чуо се укор влади, што су се охладили односи између Петрограда и Лондона. На то је одговорио члан владе Харкорт, да по његовом знању из компетентнијех извора то не одговара истини, него да су тај неспоразум изазвали руски листови. По његовијем ријечима. Инглеска није преставала дјеловати у последње доба свуда у ердачном сагласју с Русијом и с Француском, није хтјела отискивати од себе цара Вилхелма II, и њена политика, која не иде да ступа у савез с једном или другом групом држава, тежи да подржи пријатељске односе са свијема цивилизованијема државама.

На ту изјаву „Н. Времја“ одговара: „Горко искуство нас је одавна научило, да знамо цијенити подобне изјаве са стране државе, која свуда и вазда тражи искључиво своје личне интересе, и која се од некона користије пријатељством другијех држава, само да их експлоатира. Истина је, ми се лако не пуштамо ловити ласкавијем ријечима, но кад би лондонски кабинет хтио фактима доказати, да он збиља жели утврдити пријатељство са Русијом, наша штампа не би могла стати на путу успјеху тога подухвата.“

ФОРМОЗА.

Овај острв, што је Китај уступио Јапону, а он се прогласио републиком прије него ли га је Јапон окупирао, изгледа да ће бити узрок новијех заплета на далеком истоку и отуда у односима и јевропских велесила; за то неће бити излишно, да се упознамо и с овом најновијом државом, која је по величини готово као Данска.

Г. 1634 први су се на овом острву појавили Португалци, и били су поражени, кад су видјели гдје на њему горе вулкани поћу, као светиљке. Они су му и дали име Формоза, што значи љепотица. Насељен је Китајцима и урођенијем ратоборнијем племенима, међу којима се истиче најмоћније племе Гакаса. То је јуначан народ. Жене су им све љепотице. Међу њима нема лекара, и за то све што је слабо однада, а остају здрави, који су способни за трајну борбу са сусједима.

У водама Формозе живе кокоридри. Јелени и дивљи бикови пасу по горама и долинама. На Формози расте ориз, кокосова палма, банане и наранџе. Најважнији производ је шећерна трстика. Има и рудника златнијех, сребрнијех и мједенијех. Обилан је камењем угљем и уљем. До великијех му шума још није сјекира допирала.

На Формози у градовима живе у не великом броју и јевропски трговци.

На цијелој источној и западној обали нема лука, гдје би се бродови могли заклопити у олујама; и ту су у опасности поморци од свирепог племена Вутана, од којих не остају живи кад им у руке пау.

По китајским изворима становништво прелази десет милиона, а по консулским рачунима оно не прелази три милиона и по.

Један руски путник прешао је острв од југа на сјевер г. 1875, и ево како описује један крај јужни острв:

То је једно од оних дивнијех села, којима је засијана сва јужна Формоза. Ова села напомињу прије групе љетишница, неголи насељена тежачка. И сами су људи ту као задовољнији, срећнији, веселији него ли по градовима. Овдје вас не поражава невоља и сиромаштво, не вријећа безобразлук и суровост, него вриједност и гостопримство остављају најпријатније успомене. Ово нијесу они Китајци, с којима се сријетамо по градовима, гдје се они зарађени маниром да „чине доларе.“ Већина племена урођеног становништва Формозе изашла је из првобитног стања. Они се занимају земљорадњом и сточарством, обрађују своја поља по китајском начину, а дов долази тек на друго мјесто. Како у култури, тако и у умном развићу и начину

живота њихова назире се китајски утицај. Друга племена, која заузимају предјеле не угодне за земљорадњу живе ловом, и мало су се удаљили од првобитног стања. Основне црте карактера урођеника Формозе добре су; истина они су напрасити и осветљиви, ако им дотакнем њихово тугаљиво самољубље; али су у исто доба гостопримни и поштени у свакодашњим друштвенијем односима.

Из овога се види важност Формозе, којој предстоји још неизвјесна будућност.

ДОПИСИ.

С врх Румије, 21 маја. (1891 г.) — Чудотворни историјски румијски Крет изијесмо и данас на ову високу гору при најповољнијем времену, с непомоћивом вјером и страхопоштовањем, каквим се вјековима обављају ови свети завјет. Број поклоњика био је приличан. Само у неколико изостали су Мркојевићи и Барани крама прошлим годинама; али, вјерујте, у души народа тога не хладни вјера и уважење према овоме светоме Крету и завјету, но изостаје из узрока, који му се невољено са стране намеће, о чему нећу за сада ништа свјде напомињати. Те тако су од Мркојевића дошли: командир, поткомандир, капетан Вукмировић, ђаци и учитељ с малим бројем другог народа; а од Бара не видим ни једног главару. Супротно тијема, скуп је увећан с посјетиоцима из одаљених Румији мјеста: Црмнице, Сница и Крајино. Између осталих предуарио нас је на врху крајински командир Милош Лекић с лијепог вито Доњо-сеочке и крајинске момчадије. Мислим, да Милош данас први пут одавде погледа на Хрт Волице, на ком је са својом јуначком дружином при освајању Бара издавао дугу топовску тучу, бранећи витешки „олтар прави на камен крвави“ од турске флоте.

Као и прошлим година, св. Крет је етао на свршном олтару, свормираном од суха камења. По олтару испред Крета упаљене су многобројне востане свијеће разне величине, боје и облика и постављени су завјети, које су приносили и поклањали побожни молиоци свију три вјероисповједи. У округ Крета, олтару и пламтећих востаница стојали су многобројни молиоци, очекујући једни друге и док свештеник будући у потпуном „одјејању“ даде знак на који се крене шестивије литије. Из овога слиједи уобичајено обредовалоње уз прочитање надлежног мјеста из св. Евангелија. Чинодјејствовао је г. поп Васо Вукотић.

По свршетку обреда на врху, који је поздрављен пуцњавом, спуштисмо се на долац под самим врхом. И овдје је очигато свештеник подходио мјесто уз Евангелија, а за тим учитељ из најближе околине проговорио је импровизирани бесједну у прилог торжествену дану и овоме дивном завјету. Бесједа је попраћена од укупног народа са бурним: „Живио Господар!“ За овим слиједило су уобичајене ште: бацање камења, скакање и др. као обично.

На дољцу се др. поведено. Док су се момчад такмича у играма; а смиреннији одмарали се, гледајући ове и дивотну околину, која сама собом буди човјека на побожност, — неким се отимао поглед: на потурчену и одрођену Крајину и ње порушене манастире; на врхове Кома и Проклетије иза којих шлећ би се назрети Стару Србију с Кошцем, Призреном, Косовим — с тамоншњим светињама — Иш и Дечане, овако лијепе, кад што назирасмо Скадар, мило становање Душана као на еледилика Краљевине. Све ово попраћало је мисли у сјајну прошлост: на Српско царство, моћ, величину и славу; на Косовску несрећу, проузроковану завијешу и издајством, ће се у исто вријеме негиче одличан геније српског јунаштва. —

Бављење на дољцу свршило се тијем, што је првенство у бацању одбо Браншани Асан Алија из Тејана, којему барски учитељ Михаил Ђурић дарова свој сребрни сат; а првенство у скакању одао је Браншан Перочев из Мркојевићког села Микулића. И ова забава поздрављена је пуцњавом.

За овим стали смо се спуштати низ планину, а са ђачким пјевањем химне и других народних pjesmica, док смо стигли до црквине у Микулиће, која данас прославља Храмовни празник и која је сад

Претплата плаће се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Глас Црногораца“ на Цетиње, или отпратиштинивма поштом на коју драго пошту; а коме је наручије, може се претплатити преко г. Петра Рамодановића, кн. при. агента у Котору. Дописи се пишу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на петита 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе неће и на дуже вријеме поштом се.

прилично обновљена улозима побожних добровољних дароваца. Црквица је данас, иза поправке, освештана чинодјејством оба барска пароха, који су за тим одслужили и божанствену литургију и водоосвећење. При крају литургије, парох Вукотић изговорио је бесједу сходну овој свечаности и обновљењу цркве.

По свршетоме Богомољству дали су гостопримни Микулићи обилни објед ције ломе народу даљњем и ближијем, као што су дали били и вечеру свијема, који су навече овдје били стигли. Гостопримство њихово дотле достиже, да стотине људи госте у по некој кући, и они то с највећим задовољством примају и тврдо вјерују, да их ови дочеци не бацају у осетљиве расходе. У овоме се особито истичу куће: Бранша Алетова (оца мркојевићког поткомандира), Ђура Васиљева и Илије Ђурова. Објед се попраћа колом и пјевањем, које је овога пута као икад бујно било.

Ред је, да се побожни прваци мјеста, из којих народ похађа Румију, побрину, како би долазећи народ био овдје приман с неком олакшицом за ове сељане. Ово не би стало великог расхода, а овоме свечаноме скупу дало би још већег маха.

Један Поклоник.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Славјански у Италији.) Примили смо брошуру под насловом: La Cappella Russa diretta da M. Dmitri Slaviansky d' Agréneff. Estratti dai giornali d' Italia. Milano, tipografia L. Marelli, 1895.

Из ове књижице видимо, како је за-служни Русе проио кроз Италију славу имена рускога — како Италија, ненадмашна царца у области сваког умјетности, а по превасходству музичке, одаје признање и пошту pjesmi руској. Г. Славјански, пошто је ове зиме обилао Бугарску, Србију, Хрватску, Далмацију, Босну и Херцеговину, куда му је била главна сврха да по црквама православнијем црквенијем пјевањем уздигне дух православља, што је у пуној мјери постигао, прешао је у Италију, гдје је давао велике концерте у Риму, Фиренци и Милану — у свакоме од ових ерединта музике италијанке по три концерта, по пријем позорницама, пренуе-нијема најотмјенијом публиком. У Риму је присуствовала и сама И. В. Краљица Маргерита, која је „у знак свог високог уважања“ као што гласи попутно писмо двореке даме, послала Славјанеком једну драгоценост са својим иницијалом.

Сви римски, фирентински и милански листови најодушевљеније извјештавају о успјеху неочекиваном. Из ових стручњачких извјештаја доносимо следећа мјеста: „Сваки комад открива особиту карактеристику, сада дивне свјетлости, сада највише простодушности, што нам одређује примитивнијем облицима осјећаје и предања једног народа, мало познатог, што се појављује цивилизацији моћном енергијом. Публика је пратила живијем интересом чудновате мелодије, које дину дивном страсти или су пуне дивне сладошти оних словенских pjesama.“ — „Многи су чиноли неизбјежно савијање између овог руског хора и пјевача Сметинског хора. Распра је сасијем узалудна. Одрасли и дјеца г. Славјанског слиједи народно предање отаџбине pjesме, и онда кад се уздижу до мистичнијех полета молитве, уздржавају мушку интонацију, што не можемо захтијевати од славнијех пјетомаца Сметинског хора. Код слане друшине ватиканских умјетника можда је чистији и умјеренији израз pjesме; али Руси г. Славјанског — од којих су многи богати лијепијем брадама — разумије се, да нијесу жртвовали ниједну од покуда земаљских. У идиличним pjesмама, у баладама, у мрпирским кавиленема на Волги, обилује и продира насилна радост живота. По мом мњењу, то су све људи, који хоће да живе добро и у угодном весељу.“ — „Утицај дивљена особито са свјетлости, генијалности и сентименталности карактеристичне музике. Оне су нам pjesме дале појам, што нијесмо ни из далека имали. Оне pjesме вјешто модулиране постају миловање, жубор, уздицање, најслађа појезија звука. Г. Славјански хтио је учинити од својих пјевача, прије свега, један и

изравњали и помирили, они су за сво ово вријеме та два фиса убијали, јер су с тим сваки свога пријатеља, друга или брата, који су из први мах били погинули, послаје светили. Новине „Косово“ које на Турском језику излазе у Скопљу у своје 867 броју доносе да су прије неколико дана вође оба та племена дошли митесариџи Мустафа Најили ефендије у Пећ, и изјавили да су се они између себе коначно помирили и да се као до сада неће више убијати, и да је ову радосну вијест пећски митесариџа телеграфским путем саопштио Његовој Екселенцији Хаџуа паши.

И ово помирење пријети новом опасном Високи Дечанима; јер док су ова два фиса били у крви, један је од њих вазда бранио онај дивни споменик прошле славе наше.

(Позив на претплату.) Примили смо и саопштавамо и следећи позив на претплату:

Сваки прави родољуб је могао увидјети од ово неколико година, да се у нашем народу све више и више губи и нестаје права и истинита вјера, пропада морал, и да наш народ јури сам својој пропасти. Да је у истини то тако увјерава нас слаба вјерска савјест, празне наше свето богомоље, напуштање вјере православне, прелажење јатомице у назаренство, развратност и разуданост омладине наше, узданице наше, на пита више и само без вјерје. Све ово, што смо мало час навели, постоји у истини, на кад одишта постоји, оно ће морати и уродити жељним плодом, а то је — пронашћу народа нашег.

Узроци су томе разноврсни. По ми их нећемо оваје све набројати, но ћемо се само ограничити на ова три, за које држимо да су и по најглавнији. Један је узрок, што се и у нашој образованој класи на жалост нашао људи, који се поведоме за лажном науком трулој и развратног запада, којој је гесло егонизма (себичњаштво) и безвјерје, те ту отровну науку почеше сјити и по нашем народу и отрављивање га, као што је отровано и друштво на западу. Други је узрок, што се један дио народа нашег, и то отреситији, бацно у вртаог политички, на заборавно и на своју најглавнију дужност — на чување вјере православне и морала, јединих услова народног опстанка. А трећи, и то по најглавнији узрок ће бити тај што се позвани врло мало бринули за одржавање вјере и морала у народу, и што нијесу пружали народу књига писаних, из којих би се он могао чедичити у вјери својој и одупирати се струји данашњег доба.

Да би се ма и у дванајестом часу притекло народу у помоћ, те му се пружило оружје, којим ће се наоружати против безвјерја и себичњаштва данашњег времена, и моћи се подићи до пређашње своје висине, потребно је да се озбиљније почне у том правцу радити и да се што прије започне сузбијати оно, што иде на руку пропадању православља, и морала. С тога је дошленисани подстакнут од својих пријатеља и познаника и намјера да покрене часопис за народ под именом:

„БРАНИЧ ПРАВОСЛАВЉА“

лист духовно-морални за народ.

Овом би часопису била главна намјера да подиже вјеру у народу, да чува неповређено св. православље, да усађује морал, да се бори против вјерских заблуда а на посе против највећег нашег непријатеља — заблуде назаренске. Та намјера би лебдјела уредништву непрестано пред очи-

ма, и оно би све и сва употребило да то и постигне. Но да би читалачки свијет могао видјети и програм, по ком ће се „Бранич православља“ уређивати, то ћемо га овдје у кратко изнијети. „Бранич православља“ ће донашати:

1. Празничка и недјељна Еванђељја и апостоле у српском преводу и са прикладним тумачењима и поукама.
2. Описе постанка и значаја појединих празника цркве православне.
3. Чланке против назаренства и слике и прилике из назаренског живота, да би се њихова заблуда могла јасно и потпуно увидјети.
4. Животе светаца и угодника православне цркве а особито Срба светаца.
5. Чланке духовног и моралног садржаја о најглавнијим питањима вјере хришћанске.
6. Пјесме и приче, у којима би се особито називо, да се у том облику подиже вјера и морал.
7. Проповједи и бесједе удешене за разумјевање народа.
8. Донесе из разних крајева народа нашег, у којима би се изнашло само оно, што би се слагало са овим програмом.
9. Извјештаје о свему оном, што се у Српству догађало буде на подизању вјере и морала.
10. Донашање ситнијих вијести у духу овог програма.
11. Оглашњавање и приказивање свију оних књига, које би се могле препоручити народу за читање.

Овим и оваквим би програмом тежило уредништво да оствари своју замисао. На језик и слог би се нарочито називо, да буде чист, јасан и прост, да би га могао сваки члан народа нашег потпуно и добро разумјети.

„Бранич православља“ ће излазити дванаест мјесечно и то 1 и 15 сваког мјесеца, а претплата ће бити 2 фор. а. вр. на цијелу годину; на по године 1 фор. а. вр. на четврт године 50 нов. По јавили се довољан број претплатника, да би се могао ухватити рачун, да се лист може и трипут мјесечно издати по ту исту цијену; то ће уредништво не тражећи за себе никакве материјалне користи издати лист трипут мјесечно. Лист започиње излазити од 1 јула по ст. кал. а претплата ће му бити до краја ове године 1 фор. а. вр. Лист ће се штампати у Бел-Вечеру у штампарији г. Ј. Грчића.

С тога се обраћамо молбом на све своје пријатеље и познанике а нарочито на гг. браћу свештенике, учитеље, омладину српску, трговце, занатлије, на људе из народа, на наше црквене општине и добротворне задруге, који долази у додир са народом, да се својски заузму око скупљања претплате за овај лист, који је тако јевтин и коме је тежња, да се наше св. православље очува чисто и неокочано посред ових бура, у којима се данас налази наш народ.

Исто тако молимо своје многобројне пријатеље и браћу свештенике да потпомогну „Бранич православља“ и умним својим радовима, на које ће им од стране уредништва бити највећа захвала изречења.

Претплата а и рукописи нека се са именима претплатника пошље најдуже до 20 јунија о. т. на адресу Alexander Sziget (Szakule) Torontál megye, да би могао знати, у колико примјерака да се штампа први број.

У Сакулама, 12 маја 1895 год.

Александар Ђурчић
свештеник Сакузски.

који почиње у поноћи, астрономски, који почиње други дан у подне, и морнарски, који почиње у подне пређашњега дана; — који никад не знамо, колико је часова, јер рачунамо од произвољно одређеног подневља, и који још нијесмо дотле дотјерали, да бар нести подневник буде мјеродаван, за све нас. Човјечанство, које живи на Марсу, пошто му је по свим приликама планетски живот већ напреднији, биће мало и наметније од нас и није пригњечено мреким оковом партија, различних језика, царина и непријатељских народа. Нема сумње, да су тамошњи људи већ одавна сливени у једноставно друштво.

*

Једна од најособитијих појава, коју су примјетили на овом сусједном свијету, или боље рећи, она појава, о којој (изузимајући канале) највише се препиремо, у посљедње вријеме чине опажане појаве свјетлости. Писало се за њих, да се показују на ивици колута. Али то не одговара истини. Појаве свјетлости показују се на оној линији, која дијели сунцем освјетљени подутар од простора, који је остао мрачан, и који се зове граничном линијом.

У октобру чињена су посматрања у живисном астрономском заводу незнатних кривудања, малих испуњења. Иначе ова појава ни у чему се не разликује од оне коју на мјесечној ивици можемо да видимо у извјесне периоде његових мјесца. Сунце кад сједа или кад се рађа, освјетли врхове брегова, а подножје им остане у мраку, на ови свјетли врхови кад-кад изгледају на

мјесечној ивици као сјајне пјеге које се истичу из колута. Мало ватренија уобразиља говорила је тим поводом већ о запаленим пумама и у томе је видјела знак, који нам дају Марсови становници. Ово је мало брже напредовање у рђавој логици. Могућност, да на планети Марсу живи од нас разумније човјечије племе, изгледа као природна посљедоца посматрања овога небесног тијела. И то можемо признати, да од Марсових канала можемо закључивати на ријеке, које су резуловање ради потребне подјеле водине количине, а да за то не будемо јеретички у науци.

Они астрономи, који одричу да то може бити, показују велику умну сиромаштину. Ама то се већ не слаже са тријезним мишљењем, да у свакој појави, која се види на Марсу, видимо дјело руку човјека. Код разних објашњавања какве појаве увјек треба претпоставити оно, које је најпростије. За објашњење свјетлих протуберанција, које се виде на граничној линији, истину је довољно освјетљавање сунцем врхова, који надмашују линију.

Усвајању овог објашњења може сметати то, што је један астроном израчунао висину једне такве протуберанције на 60.000 метара. Ја сам поновио мјерење и нашао сам само 45.400 метара. Дакле та брда нијесу виша од Монблана, него су још и нижа од њега. И то ваља да примјетимо, да ове протуберанције само онда можемо да опазимо, кад се планета налази према сунцу у истом извјесном положају, као што је била у 1890, 1892 и 1893 години.

(Листови.) Изншла је из штампе V свееска „ЛУЧЕ“ за мјесец мај са овим садржајем:

1. Паука и белестритика. 1. Пјесник — пријатељу Светозару Коровићу — пјесма Алексе Шантића; — 2. Први маја, од д-ра Касанта Теодоридеса; — 3. Тук на дук, новела, од Ђура Ј. Димовића; — 4. Прва клетва, пјесма Ж. Драговића; — 5. Панславизам од професора В. Даманскога — преводи с францускога А. Вукотић; — 6. Сакија-Мун, легенде о Будди, написао Шире — превео с рускога Марко Драговић; — 7. Са сред Јадранског мора, поглед на Суторман, пјесма Ј. Поповића-Липовца; — 8. О подјели рада у природи и човјечјем животу, написао Е. Хекле — превео Ј. Кујачић; — 9. Уз нехар, пјесма од С.; — 10. О српском језику — иши В. Радојевић; — 11. Војничке студије — иши официр Н. Митровић.

II. Разне билеке.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Мјере за сузбијање туберкулозе — (јектике.) На заједничкој сједници Главног Медицинског Одбора краљевине Баварске с Лекарском Комором, већано је, како да се српсци ширење туберкулозе (јектике.) Извјештац је био проф. Д-р Волингер. Правила, која је извјештац поднио, усвојена су у овом облику:

1. Међу судовима за хватање пенуља вака заслужују првенство они, који су престо направљени од емаља (глеђи) стакла или порцелана, и који се лако могу чистити. Судови од дрвета не ваљају. Сипање дезинфекционих течности у пљувачнице није потребно. Насути дно суда водом, да се не би пљувачка сунула, или (ради сагорјевања) напуниши пљувачницу мокрим струјотинама (пилотинама) дрвета, што се може заједно са садржајем спалити, потпуно је довољно.

За овај посљедњи случај, (сагорјевања пљувачко) препоручују се пљувачнице од пресоване хартије, напуњене влажним струјотинама, које се, заједно са својим садржајем, могу спалити.

Пљувачнице ваља сваког дана без икаквог претходног дезинфиковања просути у пужник, помијару или канал, и добро кључалом водом опрати.

Гдје прилике дозвољавају (већи заводи за сагорјевање,) препоручује се као најпростији и најсигурнији начин — спаљивања.

Што се најживије и тачније врши скупљање и уништавање пљувачке, у толико је мање потребна друга дезинфекција. Штампаним, лако разумљивим поукама и списима треба публику обавјестити а свима опасностима пљивања по поду, нарочито у јавним локалима и заводима.

II. Просторе, у којима јективачи леже, треба често вјетрити и сунчати. О опште је потребно, да се у таквим просторима одржава највећа чистоћа јер се тако може сва прашина и љубре (као и заразне клице,) најлакше у почетку безбасним учинити.

Просторе у јавним заводима (болницама,) одређене за примање туберкулозних, треба тако удесити, да се под и зидови могу лако опрати, или влажном крпом обрисати. За тај циљ најбољи је добро састављен паркет. Паркет од обичних даска треба често масном бојом премазивати, или линолеумом заштити (друге простирке не ваљају.) Зидове таквих простора треба емаљом или масном бојом до

Они простори на којима су се појавили, признати су под именом острва Ноалда, Есперија и Темпе. На сву прилику ова мјеста покривена су сипјењем, а нарочито свијетли високи врхови.

*

Вријеме кад ће Марсови становници моћи с нама комуникovati, још није дошло или је можда већ и прошло. Сва космолошка посматрања слажу се у томе, да је планета Марс старија од наше земље, јер је дао од сунца и брже је проиша свој звијзди пут, јер је мања и лакша. Није нам могуће замислити какав облик имају тамо живи организми, али ни то не смјемо казати, да су природне силе, које су тамо исте, као и код нас, и дјелују у истим околностима (атмосфера) — каквим крајним чудом уништење, док на земљи са сваке стране прекићују, живот и клице организма далеко надмашавају број створова који остају. Али имала браћа, која стањују на Марсу, ма какав облик, толико стоји, да са многих разлога надмашују нас.

Прије свега врло би тешко било, да какав човјечији роб буде мање уман него ми, који не умијемо собом да управљамо и три четвртине нашега дохотка, дајемо на подмиравање трешака милитаризму. Само Јевропа издаје у то име десет милијарда динара на годину дана, или двадесет и седам и по милијарда динара на дан; а пошто државе из овог фактичног измања не могу ту суму да смању, то праве дугове, који данас износе сто и педесет милијарда динара. Да све друго пређемо,

извјесне висине превући — тако, да се могу прати.

Треба завести обавезно пријављивање туберкулозних смртних случајева, нарочито по бањама.

Школе треба вјетрити, што чешће прати, и влажним крпама чистити.

III. Рубље и постелеке хаљине јективачи треба одвојено скупљати, држати и чистити (прати.)

Чишћење и дезинфекција разних ствари, које су јективачи употребљавали, врши се према спољним и локалним приликама као и особинама и врсти самих предмета: кувачем, парном дезинфекцијом, хемикалијама, сунчањем и вјетрењем.

За дезинфекцију препоручује се пабављање дезинфекционих апарата. Њихову употребу ваља што више олакшавати.

Гдје се дезинфекциони апарати не могу наћи, препоручује се куваче у кључалој води.

Ствари без икакве или врло мале вредности, које су јективачи употребљавали, треба уништити (сагорјети.)

Одјело јективачих људи не треба поново употребити, док год се добро не очисти и не дезинфикује. Док се то не заврши, не треба га ни продати, ни коме поклонити.

Подизање санаторија (целишта) за јективаче сиротнији или слабог имовног стања важно је не само са гледишта лијечења (терапијског,) но и профилактичног, јер се јективачи из своје околине — као извора заразе — уклањају, и тако безбасним чине.

Некувано млијеко не ваља пити; нарочито је то за малу дјечу опасно.

(Треба ли рано устајати!) Од како је човјек почео да обрађује земљу, пријетније је, да је боље, ако устане, чам се сунце роди. Земљорадници се држе овог правила у цијелом свијету. Нема сумње да је човјек снажнији и више тјелесно уради, кад рано устаје, а рано — одмах посље вечере — легне.

Што се тиче душевног рада, већ нијесмо тако на чисто. Једни воле да раде поћу, а други опет дању. И једни и други могу много да ураде, и да доживе дубоку старост. Да је то тако, нека нам за доказ послуже три данас најпознатија човјека.

Визмар ради увјек поћу; кад пати од несанице. Сада му је 80 год., али — мора се признати — жива ружина.

Гледетон леже у поноћи, и спава до 8 сахата. И ако му је 85 год., још је снажан, и вјероватно је, да ће оборити младог Росбергија, који не спава много.

Папа Лео XIII, има 85 година; леже врло рано, а рано јутром још увјек пише латинске стихове. Још је доста снажан.

С иђијеског гледишта ово је питање још неријешено. Свакако је сан свакоме човјеку потребан. Најбоље је, када се тјело без прекида одмара 6—8 сахата, а у доба, кад је у кући и ван куће најмање ларма. У Паризу је највећа ларма поћу, а најмање јутром. С тога треба тамо доцније легати, а позније и устајати. Код нас треба да буде обротно. Претварати поћу у дан, а дан у поћу — никако није добро. Да ншта не губимо, лишавамо се утицаја највећег пријатеља нашег здрављу — сунца са његовом благотворном свјетлошћу и топлином.

(Против крволиштења из носа) е успијехом се гдјекада може употребити и ово просто, лако и јективно средство.

само овај примјер већ је довољан, да даде појма о нашем варварству и глупости.

*

Други је разлог, што је напредак закон од безусловне важности, коме ништа не може одолети. Према томе ако су Марсови становници и почели са дјетињством, проишаста стољећа доијела су им и потребну намет, те њихово данашње стање одговара ономе, у коме ће наше племе да буде тек посље милијарда година. Треба околност, да су они у згоднију положају од нас и лакше могу да се опросте окова материје. Код њих је кубни метар земље тек за једну седмицу тако густ, као на нашој земљи, а и тежина тако вада, да на прилику човјек, који код нас важи 70 килограма, на Марсу има само 26 килограма. Најпосље су и климатски односи много бољи.

Мисао на саобраћај с нама њих данас на сву прилику не узнемирује. Нема никаква разлога да мислимо то, они ће доћи на ту мисао у исто вријеме, кад и ми. Може бити да су такав покушај учинили прије три или четири стотине хиљада година, када човјека још није било на свијету, у вријеме пенитерскога медведа, мамута и инариона; али то може бити, да је од готово покушаја прошло само двије три хиљаде година, на пошто ни један пут нијесу добили одговора на свој знак, те су изводили, да земља нема становника, или ако их има, да се они занимају са свим другим стварима, а не проучавањем свемира и вјечитих истина. То је била истина тада — истина је и данас.

Из „Дневног Листа.“

Велики дио крволитења из носа потиче од повреде каквог крвног сасуда на претину (прегради) између обје ноздрве или из унутарњег зида самих носних крила. Ако је повреда крвног сасуда доиста гдјегод на тим дјеловима, и то на ниже, испод коштаног носног оклопа (стрехе,) на још тако положена, да није гдје у куту екри вена, онда је ласно с нола простим притиском на мјесту саме повреде крв зауставити. Ваља само да болесник (или ако је дијете, ко други) снажно стисне сав мекани дио носа између два прста (палца и кажипута, и да чрвсто приљуби носна крила уз претин, па ће јамачно повреду (отвор) крвног сасуда затиснути. Буде ли га држао затиснута десет минута (и више,) јамачно ће се крв у њему усирити, отвор зачепити и крволитење зауставити.

Средство је тако просто, да се може свугдје и у свако доба покушати. Само ваља наати стрпљења, и чекати 10 минута.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 2 јуна.

(С Двора.) Његово Височанство Господар повратио се уторник са Крушевца на Цетиње. — Исти дан је имао част г. Конте Санминијатели, краљевско-италијски министар при књажевском Двору, присуствовати са својом госпођом на дворском фамилијарном обједу.

(Из Јерусалима.) Његово Блаженство јерусалимски Патријарх Герасим послао је Њезином Височанству Књагини Милени и Његовом Височанству Престолонаследнику Књазу Данилу орден Гроба Христовог са врло љубазним писмима упућенијем Његовом Височанству Господару.

(Личне вијести.) Г. Конте Санминијатели, краљевско-италијски министар на Цетињу, са госпођом отпутовао је у иностранство. — Г. пуковник Сумарков наставник Његове Свјетлости Књажевића Мирка, отпутовао је у Петроград.

(Из дјевојачког института.) Ове недјеље отпочели су испити у нашем дјевојачком институту. Први дан испита из закона Божјег изволио је присуствовати испиту Његово Височанство Господар. Такођер је био присутан и Високопреосвештени госп. Митрополит Митрофан. Испитима пресједава Њезина Свјетлост Књагиница Ана. Испити су јавни, којима присуствује вазда и друге госпде из мјеста.

(Јарослав.) отиловно је на Малту ради поправке.

(Наши ученици заната у Прагу.) Читамо у прашком "Народни Листу," да се на пожив "Црногорског Спелека" пријавило одма неколико мајстора, који су се драговољно примили са савим повољнијем условима да изуче у својим занатима наше младиче, што је у Праг послала цетињска општина. Г. фабрикант Крижик примио је тројицу у овој завод ковача и бравара у Прагу. Двојица су пошла у Кладно код г. Тифа а један у Колин код г. Ем. Калата. Сами наши младићи писали су већ овамо, хвалећи се, којом су их љубави браћа Чеси дочекали, што са захвалношћу биљежимо.

(Дубровачка паробродска гловидба) установила је од 1 маја брзу пругу Тријешће-Котор, која улаже у доласку из Тријешће 48 ура, а у повратку из Котора у Тријешће 45 ура. Из Котора креће свакога четвртка у 9 ура прије подна, па тиче Дубровник, Сидет и Задар. Тако поред брзијех возња лојдонјих и угарско-хрватских параброда имамо на недјељу и трећу брзу линију. По овој његовој новој установи види се, како напредује вриједно Дубровачко парабродско друштво, што му честитамо. — За нас имају важности још сљедеће линије дубровачких параброда: Из Котора и Риена крећу свакога поне-дјелика управо у Бриндизи, па тичу на италијској обали Монополи, Барлету, Молафету и Вари, а из Вари се врћу управо у Дубровник; даље линија Тријешће-Оботи на Бојани три пута на мјесец тиче наше луке Бар и Оцињ у доласку и у повратку.

(Вријеме.) Ове недјеље имали смо у неколика маха лијене тихе кише по свој држави, што је добро дошло како бијелијем житијама, која су и тако добра у ошће, тако и кукурузима — у најбољи час.

РАЗЛИЧИТО.

(Потрес у Љубљани.) Из крањског главног града јављају од 15 о. м. ово: Јако трзање земље осјећа се и сада. Техничка комисија процијенила је сву штету на 3,138.70 фиорина, и то на приватним кућама на 2,740.100 фиорина, на градеким кућама 226.000 фиор., на црквама, самостанима и пребендама 174.000 фиорина. Епарне зграде нијесу процијењене. За рушење је одређено 145 зграда, т. ј. 10.3%. Штета је на овим објектима процијењена по вриједности, коју су имали прије потреса, али при том није узето у обзир земљиште и приход од зграда. Штета у покрајини износи на школама 4400 фиор., на црквама 470.000 фиор., на приватним кућама 3³/₄ милиона фиорина. Штету су цијениле ошине.

(Најстарији научњак.) Недавно је ступио у мир проф. медицине. факултета у свеучилишту у Генту, др. Биргрев, коме је сада управо 99 година. Проф. Биргрев не само да ужива и данас потпуно тјелесну већ и душевну снагу, а дјелује и као лијечник и као писац. Управо сада издао је ново дјело од 400 страна под насловом "Путне успомене," које су писане врло живо и духовито. Као увид додана им је расправа о дугом животу.

(Становништво Румуније.) Крајем 1894 год. обављен је у Румуњској народни попис становништва, по коме има у Румунији 5,406,206 душа, (2,739,043 мушких и 2,667,418 женских). По вјероисповијести има 4,949,418 источно-православних, 154,093 католика и протестаната, 243,225 жидова, 43,110 мухамеданаца и 13,439 других.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 27 маја. — Тесар примајући делегације истакао је пријатељске односе са свима јевропским државама, што доприноси прогресивном у миренју и утврђењу мира ошћера.

ЛОНДОН, 27 маја. — „Рајтер“ дознаје да Порта није одбила у цијелости пројект реформа за Јерменску, него само јевропску контролу над управом Јерменске.

ВАШИНГТОН, 27 маја. — Шпањска легација изјавила је ва-шингтонеку владу, да се чине експедиције из доњег Мисисипи противу владе шпањске на Куби.

ЦАРИГРАД, 28 маја. — На мјесто великог везира Цевад-паше на-мечован је Саид-паша, пређашњи велики везир; на мјесто Саид-паше досади-њег министра иностранијех дјела постављен је Туркам-паша, пређашњи по-сланик у Рим и Мадрид.

БЕЧ, 29 маја. — У угарском одбору иностранијех дјела Голуховски је изјавио да ће наставити политику Калнокијеву. Та политика има за ос-нов тројици савез, који не брка нај-боље пријатељске односе са свима другим државама.

РИМ, 29 маја. — Камара је изабрала за пресједника Вилу са 268 против 156 гласова.

АТИНА, 29 маја. — Састављен је коначно нови кабинет: пресједништво и финанси Тодор Долијанис, ино-стране послове Скузес, унутрашње Мавромикалис, рат Смоленис, помор-ство Бевиде, наставу Пертидис, правду Варвоглис.

БРЕСТ, 29 маја. — Бродови фран-цуски крећу се у Кил.

ЛОНДОН, 29 маја. — Харкорт је изјавио, да ће влада још у овом засједању поднијети одлуку односно горње куће.

РИМ, 30 маја. — Краљ је отво-рио парламенат престојним говором. Ор-ганизација фиванца биће главни пред-мет одлука. Истиче срдачне односе са државама. Бродови што ће поћи у Кил, повратиће поздрав пштиног пријатељ-ства бродовљу и народу инглеском.

ПАРИЗ, 30 маја. — Рибо је од-говорио на интерпелацију односно вап-ске политике, да је примане позива у Кил акт удворности. У питању Китај-ско-јаванском Француске је шћела по-државати Русију, јер Француска остаје вјерна својим алаанцама. Алаанца са Русијом узрок је наше данашње снаге.

Дневни ред, који одобрава изјаву вла-дину, примљен је са 362 против 105 гласова.

ПЕТРОГРАД, 1 јуна. — Данас је био примљен у царском двору јерме-нски Католикос Македетић.

АТИНА, 1 јуна. — Листови су емпнатино примили нови кабинет, и надају се да ће с великим спољашњим финансијерима успоставити споразум.

РИМ, 1 јуна — Камара је изабрала биро, у ком су два секретара из опозиције.

РИМ, 2 јуна. — Камара је скоро једногласно вотирала захвалност гене-ралу Баратијерију и његовој војсци. Министар ризнице поднио је буџет 1895 и 96, изјавивши, ако камара одобри пројект владин од 1894, да ће равнотежа у буџету бити утврђена.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Сад је изишло из штампне ново дјело:

„КЊАЗ АРВАНИТ“

ДРАМСКИ ЧИН

ОД

НИКОЛЕ I.

Може се купити у Књи-жари Државне Штампарије на Цетињу (Cettigne, Montenegro).

Цијена: 50 новч.

За уредно отпремање на-руџбина јамчи Управа Др-жавне Штампарије.

На десет поручених књига шаље се једанаестна на дар.

Цетиње, 1. Маја 1895.

У П РА В А

ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Госп. Хади Лазо Бап, који се бави у Јерусалим, благоизволио је даровати, при-мљене дарове од часних поклоника руских, парохналној цркви улицекој (старој) сље-деће: 1 одежду, 1 естрахиљ, 2 наруквица, 2 појаса, 1 завјесу под јевангелије, 1 над-бедрник и 2 кандила од кинеског сребра; цијело је одјејаније од златоткане материје. — Ми цијенећи његове дарове, а у исто вријеме и часним поклоницима руским, које су поклонили оној мученичкој и у-мучно вријеме ограђеној цркви најсрдач-није благодаримо, узор поклоницима и г. Бапу, желећи му укупно с осталијема нај-љепше здравље и срећу, да још дуго поживи и да се на дале сјећају домовна Господњих.

У л ц и њ, 24 маја 1895.

Никола Вучковић — Сарап.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Броједном и трудољубином госпдину Д-ру Митру Радуловићу.

Ви сте племенити човјече дневи и поћи неморно радили да спасите нашег брата Дреку (Андрију), који је на Лазареву суботу ове године са неколико метара вишене пануо на столицу, од које је једна нога близу до у дроб продрла. Данас 25 маја кад је почео да иде и да осјећа себе здравим; данас, кад смо мислили да ће његове кости трунути у гробу; данас кад би стара мајка и браћа непрестано пла-кали и жалали сина и брата — ми данас гледамо нашег 25-годишњег момка ће иде, и који је близу у потпуном здрављу.

Добри г. докторе! нека Вас Свемо-гући Бог награди за овако трудни рад. Ко би то могао да исплати Ваш огромни труд? Ми као браћа, са својом матером, признајући Ваше живо заузимање, моли-ћемо се Богу да Он ваше големе трудове награди.

Са великом благодарношћу остајемо Вам за навијек дужни

Подгорица, 25 маја 1895 г.

Матија и Јако Даија.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће се на лицитацију 1-вога Септембра 1895.

Контрат ће се дати оме који се за најнижу цијену обвезе набављати из инозем-ства морске соли, добре врсте, погоднишћене, — по мостри која се налази у канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал у државне магацине: на Плав-ницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се учинети за осам милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит при-лицитацији канцеларија Ми-нистарства Финанције), — у четири године од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеона кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели ли-цитират, морају се на горе-означени дан пријавити у кан-целарију Министарства Фи-нанције, ће ће се држати ли-цитација, — од 3 до 5 сати по подне; — допијет са собом кауцију и положит је у Министарство најдаље 1-вога Септембра 1895 до подна, иначе неће имати право лици-тират.

Цетиње, 1. Јуна 1895.

Број 421.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНЦИЈЕ.

ОГЛАСИ.

TIMBRES—POSTE de Montenegro, Turquie et de tous les autres pays, dès l'année 1850—1894, de même que de vieilles lettres, des monnaies, et d'autres antiquités sont achetés, en toute quantité et aux prix les plus hauts.

Je donne aussi en échange des bijoux, nouveautés soies, et tous les articles désirés de Londres.

Offertes et envois sont réglés par le retour du courrier.

A. Weisz.

London, W. 61, Regent Street.

Filiale: Budapest, vaczi körút 4.

(3—12)

GRAND HOTEL „NATIONAL. WIEN“ (Taborstrasse.)

Обновљен. Једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни поседута ни освјетљење. 200 особа од по 400. а. вр. 1 — Купатило, бразојан и бразоо- (telefon). Пристаништа колодиора и лажа у непоп-редној близини Умјерене цијене. Погодба при ду-жем борављењу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes —

A. Хартхамер

управитељ (7—10)

Ф. М. Мајер

властник.

Maladies secrètes

impotence, sont guéries avec sûreté. Trai-tement par lettre après l'envoi d'informa-tions spéciales qui soient accompagnées de timbres poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(24—26)

PARIS